

Viliam LAUKO¹
Daniel GURŇÁK²
František KRIŽAN³

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA – POSTAVENIE A PRIESTOROVÁ PÔSOBNOSŤ V RÁMCI VEREJNÝCH VYSOKÝCH ŠKÔL SLOVENSKA

Abstract: *University of Prešov in Prešov belongs to the largest public universities in Slovakia. The research results showed that the University plays an important role in our university educational system. It is not just a regional university, but university with nationwide scope. It is attended by students from all districts of Slovakia. However its largest attendance area is in eastern Slovakia where the university provides education especially for people in territory, which is located far from the largest education centers of western and Central Slovakia.*

Key words: *University of Prešov in Prešov, students, school attendance, importance, spatial position*

ÚVOD

Obligátne patrí vzdelávanie, resp. školstvo k deklarovaným prioritám všetkých vládnych garnitúr. Aj napriek mnohým politickým diskusiám o problematike školstva a edukácie zostáva priestorový, sociálny a ekonomický aspekt často iba na okraji záujmu. Relevantnosť geografie a jej prínos do výskumu problematiky edukácie je opodstatnená (cf. Lauko a kol. 2011a). Kým ešte pred dekadou boli zdroje literatúry k problematike geografie edukácie iba zlomkové, epizodické a obmedzené, v súčasnosti, po období periférnosti odboru, záujem o problematiku vzrastá (Collins a Coleman 2008, Thiem 2009).

Podľa T. Butlera a Ch. Hamnetta (2007) jestvuje niekoľko dôvodov, ktoré robia geografiu edukácie zaujímavou. Jednou z nich je, že existuje sociálne a etnický založená rezidenčná diferenciácia a segregácia. V tejto súvislosti možno hovoriť o disparitách v poskytovaní finančných (dotácia škôl samosprávou, resp. dotácia štátnych a neštátnych škôl), infraštruktúrnych (stav budov škôl, vybavenie škôl didaktickými pomôckami) alebo vzdelávacích (počet učiteľov na žiaka, počet žiakov v triedach) ako aj ďalších služieb. Taktiež koncentrácia istej sociálnej (alebo etnic-

- 1 **prof. RNDr. Viliam Lauko, CSc.**, Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského, Mlynská dolina, 842 15 Bratislava, e-mail: lauko@fns.uniba.sk
- 2 **doc. RNDr. Daniel Gurňák, PhD.**, Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského, Mlynská dolina, 842 15 Bratislava, e-mail: gurnak@fns.uniba.sk
- 3 **doc. RNDr. František Krížan, PhD.**, Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského, Mlynská dolina, 842 15 Bratislava, e-mail: krizan@fns.uniba.sk

kej) skupiny obyvateľov v rôznych regiónoch produkuje disparity vo všeobecnosti, čo môže súvisieť so sociálnou exklúziou a prehlbovaním regionálnych disparít. Na regionálnej úrovni možno potom univerzálne diskutovať z hľadiska kvality o školách, ktoré sú na špičke a školách, ktoré sú na dne (Lauko a kol. 2011a, 2011b). V tomto kontexte o regiónoch, ktoré možno označiť ako „vítazov“ a regiónoch ako „porazených“ v zmysle vzdelávacej funkcie regiónu. Taktiež je možné poukázať na relácie vzdelanie a príjem, univerzita a ľudský kapitál, univerzita a ekonomický potenciál a pod. (Felsentein 1996, Harmon a kol. 2003). Vysoké školy a regionálny rozvoj je téma, ktorá za ostatné roky priťahuje čoraz väčšiu pozornosť vo viacodborových diskusiách. Napriek tomu možno poznamenať, že v slovenskej geografii je stále iba na okraji záujmu (cf. Lauko a kol. 2011a, s. 168 – 174).

Príspevok je zameraný na charakteristiku Prešovskej univerzity v Prešove v súvislosti s jej priestorovým dosahom na študentov. Cieľom príspevku je zhodnotenie a delimitácia dochádzkových regiónov interných a externých študentov Prešovskej univerzity. Regióny dominantnej dochádzky sú vyčlenené pre jednotlivé fakulty Prešovskej univerzity v korelácii s ostatnými verejnými vysokými školami. Metodologické postupy boli prebrané z práce V. Lauko a kol. (2011a) a dáta pochádzajú z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej Republiky, pričom zdrojom najnovších dát je Prešovská univerzita v Prešove.

STRUČNÁ HISTÓRIA PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

Prešovská univerzita v Prešove bola zriadená zákonom č. 361/1996 Z. z. o rozdelení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach s účinnosťou od 1. januára 1997. História vysokého školstva v Prešove však má oveľa hlbšie korene. Prešov je spolu s Bratislavou, Trnavou a Košicami zaradovaný do štvorice najstarších centier vysokoškolského vzdelávania na Slovensku (Gurňák a kol. 2009).

Za prvého predchodcu dnešnej univerzity možno považovať Evanjelické kolégium, ktoré začalo svoju činnosť v r. 1667. Evanjelici založili prešovské kolégium ako odozvu na otváranie protireformačných jezuitských univerzít. I keď kolégium nemožno považovať úplne za univerzitu, svojou úrovňou sa univerzitám približovalo. Zaslúžili sa o to najmä profesori Eliáš Ladiver, ktorý bol žiakom J. A. Komenského, Izák Caban a Ján Rezik, ktorí svojím dielom predstavujú tzv. Prešovskú filozofickú školu (Encyklopédia Slovenska I. 1985, Encyklopédia Slovenska V. 1981).

V r. 1880 bola založená gréckokatolícka bohoslovecká akadémia, ktorá je predchodcom dnešnej Gréckokatolíckej teologickej fakulty. Založil ju prešovský biskup ThDr. Mikuláš Tóth, no jej činnosť bola ukončená pri násilnej likvidácii Gréckokatolíckej cirkvi v Československu v roku 1950 a jej činnosť sa obnovila v r. 1990 (<http://www.unipo.sk/greckokatolicka-teologicka-fakulta/charakteristika>).

V 50-tych rokoch minulého storočia vznikali postupne ďalšie fakulty. Už v r. 1949 to bola Pedagogická fakulta a v r. 1950 Pravoslávna bohoslovecká fakulta. V r. 1953 bola v Prešove zriadená Filologická fakulta Vysokej školy pedagogickej v Bratislave. Stala sa základom pre vznik Filozofickej fakulty v roku 1959, ktorá bola jednou z dvoch zakladajúcich fakúlt Univerzity Pavla Jozefa Šafárika so sídlom v Košiciach. V r. 1964 bola do zväzku tejto univerzity začlenená Pedagogická fakulta a v r. 1990

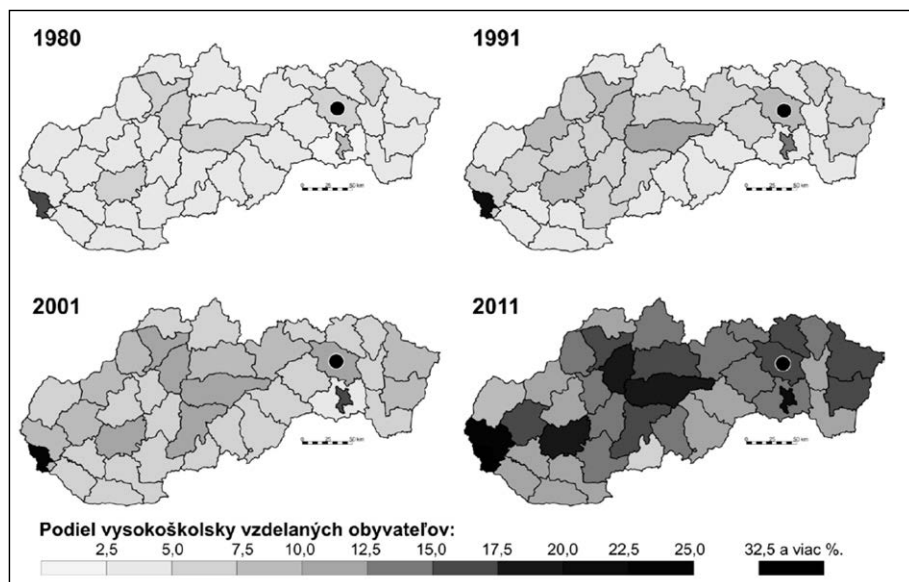

obidve spomínané teologické fakulty (<http://www.unipo.sk/informacie-o-univerzite/historia>).

V roku 1997 oddelením od Univerzity P. J. Šafárika vznikla samostatná Prešovská univerzita v Prešove. Pôvodne mala 5 fakúlt: filozofickú, pedagogickú, humanitných a prírodných vied, gréckokatolícku bohosloveckú, a pravoslávnu bohosloveckú fakultu. V roku 2002 sa rozšírila o Fakultu zdravotníctva a v roku 2004 o ďalšie 2 fakulty: Fakultu manažmentu a Fakultu športu. Počtom fakúlt 8 patrí Prešovskej univerzite v súčasnosti 3. miesto na Slovensku a predstavuje skutočnú klasickú univerzitu so širokým zameraním, poskytujúcu študijné programy všetkých troch stupňov.

PRIESTOROVÁ PÔSOBNOSŤ PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V SIETI VEREJNÝCH VYSOKÝCH ŠKÔL SR V ROKOCH 1980-2011

Ak vychádzame z vyššie uvedenej stručnej histórie, vieme, že moderné vysoké školstvo v Prešove má takmer 65-ročnú históriu, ak nerátame bohoslovecké vysoké školstvo. Samotná Prešovská univerzita síce patrí k mladším slovenským univerzitám, no možno predpokladať, že rozvoj vysokého školstva v Prešove vplýval predovšetkým na vzdelanie obyvateľov v regióne východného Slovenska, najmä ak vezme do úvahy fakt, že v Prešove boli lokalizované fakulty UPJŠ. Vznik samostatnej Prešovskej univerzity tieto trendy zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva ešte viac zdynamizoval. Na overenie nášho predpokladu sme porovnali podiely vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov Slovenska na obyvateľstve staršom ako 15 rokov podľa sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 1980, 1991, 2001 a 2011 (obr. 1). Kvôli porovnaniu so staršími sčítaniami sme za sledované jednotky zvolili „staré“ okresy, teda územnosprávne členenie platné v rokoch 1980 a 1991.

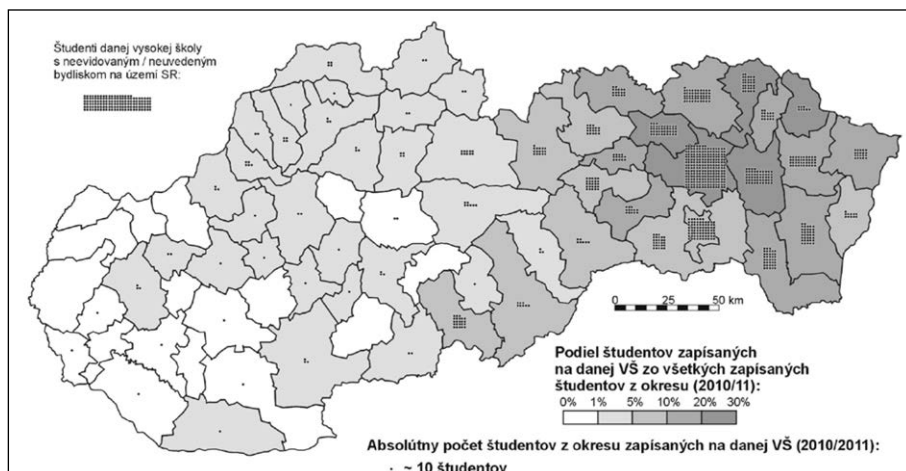

Obr. 1 Vývoj podielu vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov na obyvateľstve staršom ako 15 rokov v rokoch 1980-2011 (Cenzy z rokov 1980, 1991, 2001, 2011)

Z analýzy obr. 1. vyplýva, že už od roku 1980 tvoril samotný okres Prešov, s výnimkou mesta Košíc, región s najvyšším podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva v regióne celého východného Slovenska. V okrese Prešov dosahovala táto miera tesne cez 5 %, pričom vo väčšine susedných okresov bola zhruba o polovicu nižšia. Naopak takmer dvojnásobne vyššia miera (9,6 %) v okrese Košice-mesto sa javí ako prirodzená, keďže tu chýbalo rurálne zázemie. I v nasledujúcom cenzovom období 1991 sa vzájomné pomery mier podielov vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva medzi jednotlivými regiónmi východného Slovenska výrazne nemenili, ale celkové podiely sa zvyšovali – v okrese Prešov dosiahla táto miera takmer 7,9 %. Ďalší census v roku 2001 už zachytil stav, kedy pôsobila Prešovská univerzita, hoci len krátko. Región Prešova už vtedy dosiahol sledovanú mieru na úrovni 10,05 %, čo je však podstatné, začali sa znižovať rozdiely medzi okolitými okresmi, kým v Košiciach už bola táto miera len 1,6 násobne vyššia ako v Prešove, Bardejove, či Vranove nad Topľou bola naopak len zhruba 1,5 násobne nižšia ako v regióne Prešova. Svedčí to o intenzívnejšom prenikaní vysokoškolského vzdelania i mimo univerzitných centier. Nemôžeme síce tvrdiť, že to bol len dôsledok pôsobenia Prešovskej univerzity, ale predpokladáme, že sa na tomto trende významnou mierou podieľala. Samozrejme, revolučný zvrat nastal v poslednej sledovanej dekáde, ktorý dokumentujú výsledky ostatného cenzu z roku 2011. Podiel vysokoškolsky vzdelaných osôb nad 15 rokov v regióne Prešova dosiahol 15,8 %, pričom rozdiely medzi okolitými okresmi sa ešte zmenšili alebo takmer zmizli (napr. Bardejov 15,1 %). Sledovaná miera vzdelanostnej úrovne pre mesto Košice bola oproti regiónu Prešova vyššia už sotva 1,4-násobne, naopak napr. región Svidníka dosahoval hodnoty iba 1,2-násobne nižšie. Samozrejme v tomto prípade je ešte naliehavejšia otázka, nakoľko sa na týchto dynamických trendoch podieľala samotná Prešovská univerzita. Do popredia totiž vystupuje fakt, že tejto univerzite počas uplynulých rokov pribudlo viacero vysokých škôl nielen v regióne celého východného Slovenska, ale dokonca i v samotnom meste Prešov.

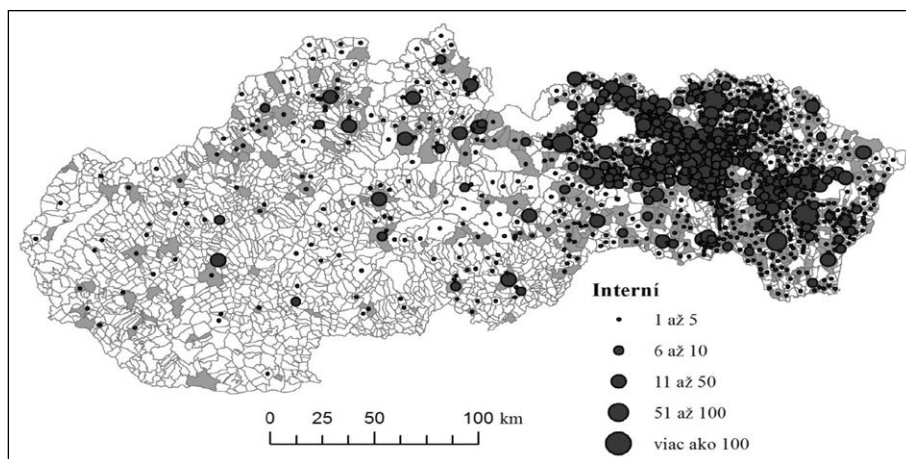
POSTAVENIE A PRIESTOROVÁ PÔSOBNOSŤ PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V SÚČASNOSTI

Prešovská univerzita v Prešove (PUPO) patrí čo do počtu študentov k stredne veľkým univerzitám na Slovensku, už niekoľko rokov sa drží na 8. mieste z pomedzi 17 univerzít. Táto univerzita patrí medzi univerzity s výrazným regionálnym dosahom dochádzky svojich študentov (Lauko a kol. 2011a). Z Prešovského kraja pochádza až 61 % jej študentov (v r. 2010), pričom len z okresu Prešov to bolo až 26 % študentov, v roku 2013 tento parameter zostáva stále na úrovni 25,3 % (PUPO).

Obr. 2 Dochádzka študentov Prešovskej univerzity v Prešove v akademickom roku 2010/2011 (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky 2010)

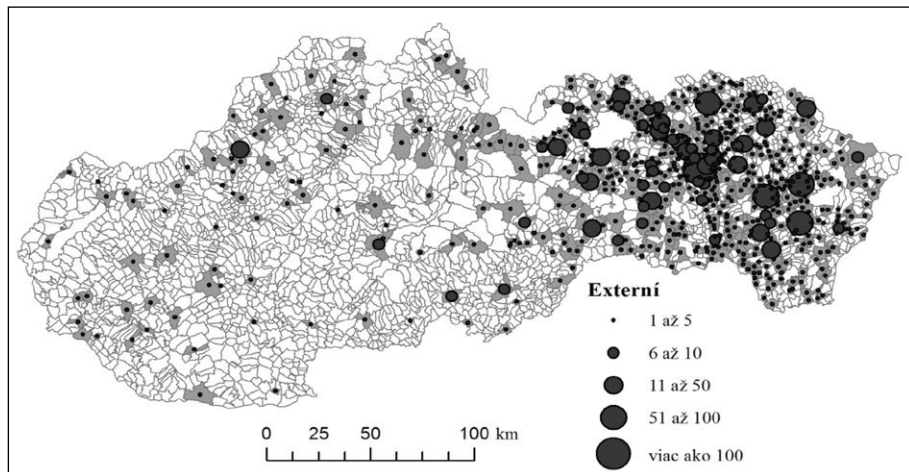
Nakoľko v ďalšom texte už budeme používať len najnovšie údaje z roku 2010 alebo 2013 a nebudeme súčasný stav porovnávať s minulými obdobiami, zvolili sme už pre sledovanie priestorovej pôsobnosti Prešovskej univerzity súčasné okresné členenie, ktoré poskytuje podrobnejší prehľad. Kvôli presnosti treba konštatovať, že do našich úvah sme nebrali zahraničných študentov.

Obr. 3 Dochádzka interných študentov Prešovskej univerzity v Prešove v akademickom roku 2012/2013 podľa obcí (PUPO 2013)

Ako sme už v úvodnej informácii naznačili, Prešovská univerzita je typická z hľadiska priestorovej pôsobnosti svojim výrazným regionálnym dosahom, čo dokumentujú aj obr. 2, 3, 4. Študenti najmä Prešovského kraja tvoria výraznú väčšinu jej

poslucháčov, zvyšok pripadá na Košický a v malej miere aj na Banskobystrický kraj. Z ostatných štyroch krajov západného a severného Slovenska dochádza sotva 4 % poslucháčov Prešovskej univerzity (PUPO 2013) – obr. 3 a 4. Už tento fakt naznačuje spomínaný výrazný regionálny dosah univerzity.

Obr. 4 Dochádzka externých študentov Prešovskej univerzity v Prešove v akademickom roku 2012/2013 podľa obcí (PUPO 2013)

Ďalším významným parametrom je skutočnosť, že v konkurencii ostatných vysokých škôl a univerzít je podiel Prešovskej univerzity pomerne obmedzený, pokiaľ ide o jej podiel na počte zapísaných vysokoškolských študentov. Žiaľ, nedisponujeme aktuálnejšími dátami ako z roku 2010, no viaceré indicie naznačujú, že situácia sa zatiaľ dramaticky nezmenila. Na základe týchto dát (cf. Lauko a kol. 2011a) vyplýva, že Prešovská univerzita dosiahla z pomedzi ostatných vysokých škôl najvyšší podiel na zapísaných študentoch iba v okresoch Vranov nad Topľou, Svidník, Medzilaborce, paritne vyrovnaný s inou školou je v okrese Sabinov. Dokonca v samotnom okrese Prešov bola „prekonaná“ v počte zapísaných študentov súkromnou vysokou školou, napriek vyššie uvedenému faktú o významnom podiele prešovských študentov medzi poslucháčmi univerzity.

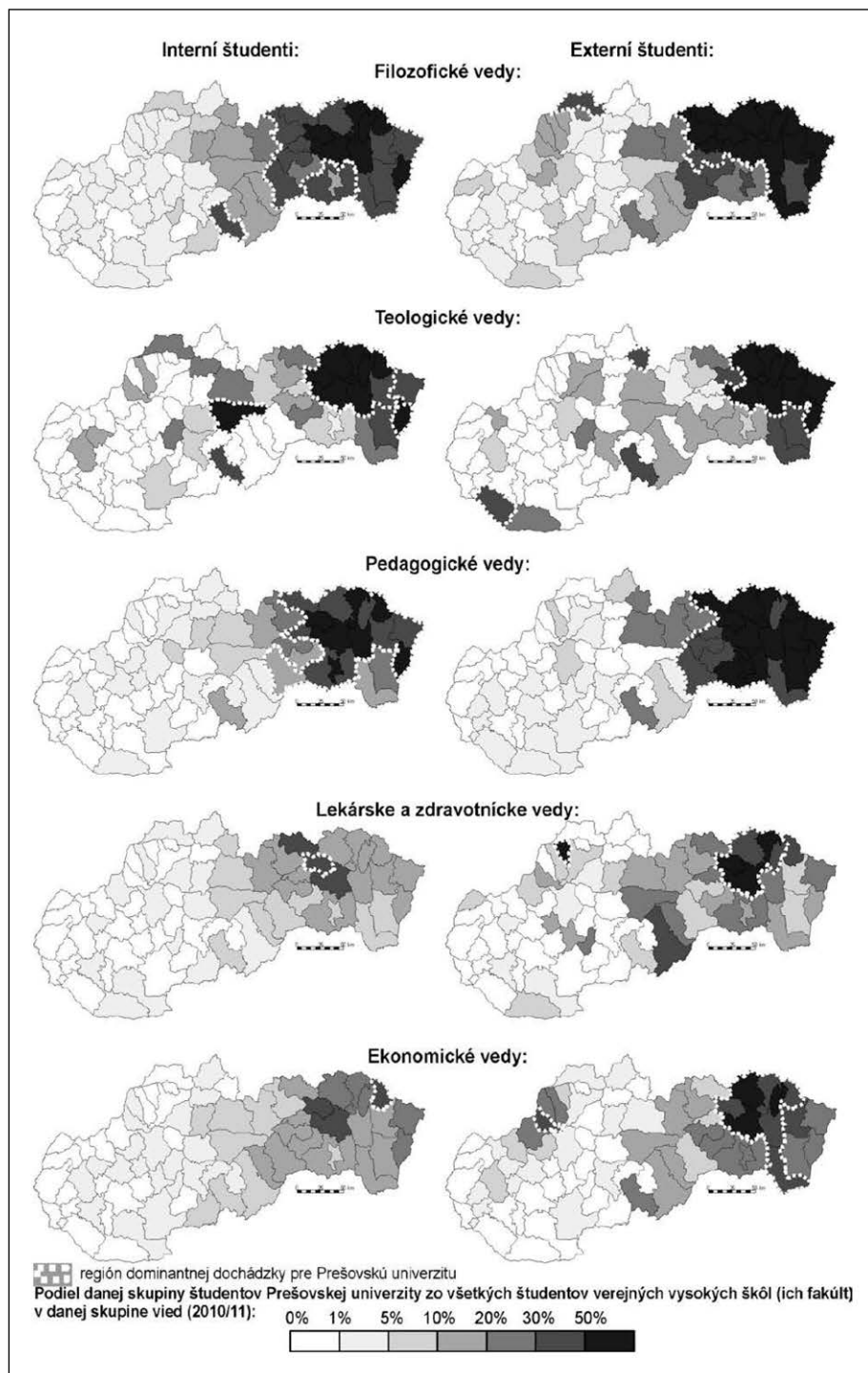
Samozrejme, táto silná konkurencia, ktorá zdanlivo zatlačá dosah Prešovskej univerzity, je len relatívna a vychádza z viacerých faktorov. Dopadom odborného zamerania jednotlivých fakúlt univerzity, ktoré sú výsledkom jej historického vývoja sa budeme venovať neskôr. Spomenieme však niektoré priestorové súvislosti. Napr. zaujímavým zistením je skutočnosť, že oveľa výraznejšie sa prejavoval dosah dochádzky na Prešovskú univerzitu v porovnaní s inými vysokými školami v kategórii externých študentov ako interných, a to napriek tomu, že externí študenti tvoria prirodzene menšiu časť študentov univerzity, konkrétne v r. 2013 necelých 14 % (PUPO 2013), v roku 2010 to však bolo ešte 21 %. Rovnako intenzívnejší dosah mala v r. 2010 univerzita v dochádzke z vidieckych obcí väčšiny okresov Prešovského kraja (v prípade interných študentov) a dokonca i v časti Košického kraja (pri externých študentoch).

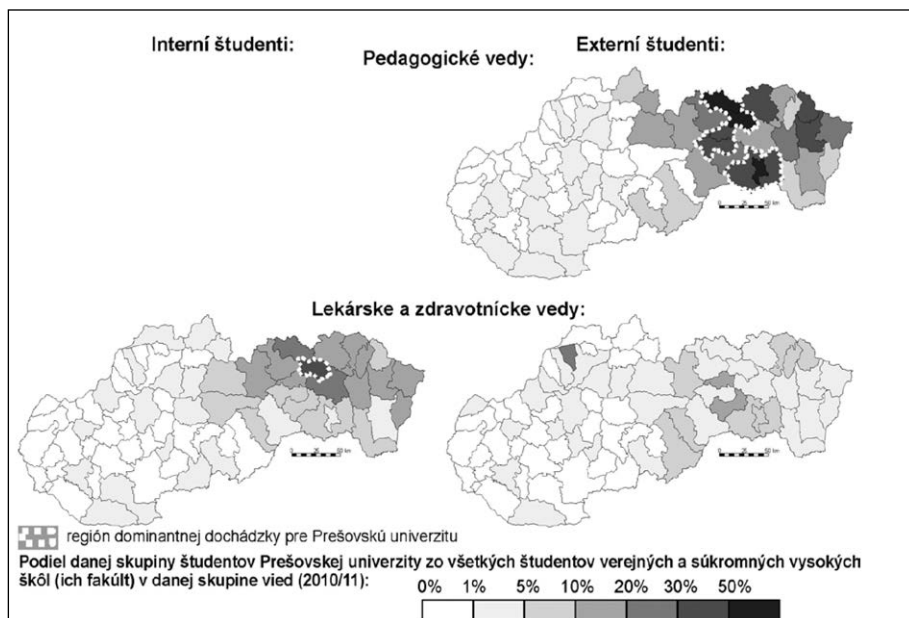

Naopak v rámci dochádzky študentov z miest, nemala v ani jednom okrese Prešovská univerzita najväčší podiel. Z toho by sa mohlo zdať, že štúdium na univerzite preferujú najmä študenti z vidieckych obcí Prešovského kraja, no faktom zostáva, že aj v súčasnosti (v roku 2013) až 51 % poslucháčov univerzity pochádza zo slovenských miest. Tento parameter sa takmer zhoduje s mierou urbanizácie Slovenska, čo ale naznačovalo, že v správaní sa vidieckeho a mestského obyvateľstva ohľadom prístupu ku vzdelaniu sa rozdiely prakticky zotreli. Treba však spomenúť, že v celoslovenskom priemere bol tento pomer v r. 2010 mierne odlišný, pretože až 54,7 % vysokoškolských študentov pochádzalo z miest. Ako naznačujú najnovšie dáta z Prešovskej univerzity, ktoré sme však bohužiaľ nemohli konfrontovať s dátami za ostatné vysoké školy, zdá sa, že za ostatné 3 roky dochádza k ďalším priestorovým posunom v regiónoch dochádzky na Prešovskú univerzitu. Ako názorne vyplýva z obr. 3 a 4., naďalej klesá podiel externých študentov, ale najmä za región výraznej dochádzky zužuje na bližšie zázemie Prešova, resp. Prešovský kraj a čiastočne Košický kraj. V porovnaní s údajmi z r. 2010 (obr. 2) sa tiež mení dosah Prešovskej univerzity na stredné Slovensko, kým pôvodne bol pomerne silnejší dosah na južnú časť Banskobystrického kraja, v súčasnosti je to skôr Žilinský kraj, kde možno sledovať významnejšie počty dochádzajúcich študentov.

Vyššie uvádzame, že významný dopad na priestorový dosah Prešovskej univerzity z hľadiska dochádzky jej študentov má odborné zameranie jej fakúlt. Vyplýva to z genézy Prešovskej univerzity. Vysoké školstvo v Prešove v druhej polovici 20. storočia sa sformovalo ako časť východoslovenského vysokého školstva zastrešeného pod hlavičkou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, kde časť univerzity bola dislokovaná v Košiciach a časť v Prešove. Osamostatnením Prešovskej univerzity tak došlo k rozdeleniu dovtedy jednotnej univerzity, pričom každá z oboch samostatných univerzít pokrývala odlišné odborné zameranie. V nasledujúcich rokoch obe univerzity dopĺňali svoju vnútornú štruktúru zakladaním nových pracovísk či dokonca fakúlt, čím si vzájomne stále viac konkurovali v získavaní študentov.

Napriek vyššie uvedeným vývojovým trendom dodnes existuje výrazná nerovnováha v priestorovom dosahu napr. aj Prešovskej univerzity z pohľadu dochádzky študentov jednotlivých odborných zameraní ako ukazuje séria máp v obr. 5. Táto analýza opäť vychádza z nášho výskumu z r. 2010 a opäť predpokladáme, že súčasný stav sa môže v niektorých detailoch odlišovať, no napriek tomu isté súvislosti nemôžu podliehať dramatickým zmenám.

Obr. 5 Dochádzka študentov Prešovskej univerzity v Prešove v akademickom roku 2010/2011 podľa jednotlivých skupín vied (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky 2010, ARRA 2010)

Prevzali sme klasifikáciu vysokých škôl do 11 skupín podľa agentúry ARRA: skupina filozofických vied, skupina teologických vied, skupina pedagogických vied, skupina spoločenských vied nezaraďených do iných skupín, skupina umeleckých vied, skupina prírodných vied, skupina lekárskeho a zdravotníckeho vied, skupina právnych vied, skupina ekonomických vied, skupina poľnohospodárskych vied a skupina technických vied. Vyhodnocovali sme samostatne študentov zapísaných buď na internú alebo externú formu štúdia v akademickom roku 2010/2011. Išlo o študentov bakalárskeho a magisterského/inžinierskeho štúdia. Túto časť výskumu však bolo možné plne aplikovať najmä na súbor študentov verejných vysokých škôl. Okrem nedostatkov v dátach týkajúcich sa najmä súkromných vysokých škôl bolo problémom i zaradenie súkromných a štátnych vysokých škôl do jednotlivých skupín vied (ARRA 2010). Ako naznačujú aj výsledky našich analýz, bolo mimoriadne účelné analyzovať samostatne dominantné dochádzkové regióny tak pre interné ako aj externé štúdium, pretože dominancia jednotlivých škôl v daných skupinách vied sa často odlišuje v týchto dvoch formách štúdia.

Ako vidno, najvýraznejší priestorový dosah má Prešovská univerzita v rámci filozofických (Fakulta humanitných a prírodných vied, Filozofická fakulta) a pedagogických vied (Pedagogická fakulta, Fakulta športu). V oboch týchto skupinách vied je dominantnou univerzitou na väčšine územia východného Slovenska, no i tu je už badateľný postup konkurencie jednak UPJŠ v Košiciach, kde sa uvedené odbory tiež postupne etablovali, jednak najmä región Spiša (resp. jeho časti) už inklinuje do

spádovej oblasti iných vysokých škôl na strednom a dokonca západnom Slovensku (Bratislava, Nitra). Faktom tiež je, že táto situácia platí pri študentoch verejných vysokých škôl, ak zarátame aj súkromné vysoké školy, tak pri externej forme štúdia sa dominantné postavenie Prešovskej univerzity rýchlo znižuje aj na východnom Slovensku. Samozrejme, špecifické je postavenie Prešovskej univerzity v rámci skupiny teologických vied, kde Gréckokatolícka teologická a Pravoslávna bohoslovecká fakulta majú v rámci Slovenska unikátne postavenie, pričom však religiózna štruktúra obyvateľstva Slovenska tiež výrazne vymedzuje priestorový dosah týchto fakúlt. Slabšími článkami z nižším priestorovým dosahom sú fakulty Prešovskej univerzity začlenené do skupiny ekonomických (Fakulta manažmentu) a lekárskeho a zdravotníckeho vied (Fakulta zdravotnícka). Jednak každá zo skupín vied je zastúpená len jednou fakultou, jednak tieto fakulty majú silnú konkurenciu tak vo verejnom ako aj súkromnom vysokom školstve. Pre interné štúdium lekárskeho vied je to najmä UPJŠ Košice a čiastočne i UK Bratislava, no pre externé štúdium je to v rámci verejných vysokých škôl Trnavská univerzita a UKF Nitra. Celkovo po započítaní súkromných škôl je však Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, ktorá dominuje v dochádzke na externé štúdium na väčšine územia Slovenska aj vzhľadom na sieť detašovaných pracovísk (Gurňák a kol. 2009). Podobná situácia je i v skupine ekonomických vied, kde silne konkuruje Prešovskej univerzite najmä Ekonomická univerzita v Bratislave a to predovšetkým v dochádzke interných študentov; v externom štúdiu je pozícia Prešovskej univerzity lepšia, ale iba v sektore verejných vysokých škôl. Konkurenciu možno predpokladať i v sfére súkromných vysokých škôl, no tu sa nám žiaľ nepodarilo získať úplné a použiteľné dáta.

ZÁVER

Náš výskum názorne poukazuje na skutočnosť, že Prešovská univerzita v Prešove napriek svojej relatívne krátkej samostatnej pôsobnosti má v rámci Slovenska význačné postavenie. To sa opiera najmä o dlhoročnú existenciu vysokého školstva v Prešove, ktoré tu existovalo desiatky rokov pred formálnym založením Prešovskej univerzity a hlási sa dokonca k ešte oveľa starším tradíciám. Na skutočnosť, že nadväznosť na tradície a akademické smerovanie existujúce pred vznikom samotnej univerzity má hlboký vplyv na priestorový dosah Prešovskej univerzity poukazujú výrazné rozdiely v priestorovom dosahu jej jednotlivých fakúlt zoradených do skupín vied. Celkovo síce nemožno považovať z hľadiska regiónov dochádzky Prešovskú univerzitu za univerzitu so silným celoštátnym dosahom, no na druhej strane si vybudovala veľmi silnú a nezastupiteľnú pozíciu významného centra vysokoškolského vzdelávania v rámci východného Slovenska, čo v stále silnejšej konkurencii iných vysokých škôl nebolo určite jednoduché.

POĎAKOVANIE

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu grantu VEGA 1/1143/12.

LITERATÚRA

- ARRA 2010. Hodnotenie vysokých škôl a ich fakúlt (2010). Bratislava: ARRA, dostupné na: <http://arra.sk/> [cit. 2011-05-11].
- BUTLER, T., HAMNETT, CH. 2007. The geography of education: Introduction. *Urban Studies*, 44, 7, 1161-1174.
- COLLINS, D., COLEMAN, T. 2008. Social geographies of education: Looking within, and beyond, school boundaries. *Geography Compass*, 2/1, 281-299.
- FELSENTEIN, D. 1996. The University in the Metropolitan Arena: Impacts and Public Policy Implications. *Urban Studies*, 33, 9, 1565-1580.
- GURŇÁK, D., KRIŽAN, F., LAUKO, V. 2009. Lokalizácia vysokých škôl na území Slovenska v časovo-priestorových súvislostiach. In Ručinská, S. ed. *Úloha univerzít v regionálnom rozvoji*. Košice: Univerzita Paula Jozefa Šafárika, s. 64 – 83, ISBN 978-80-7097-791-0.
- GURŇÁK, D., KRIŽAN, F., LAUKO, V. 2010. Lokalizácia vysokých škôl na území Slovenska v časovo-priestorových súvislostiach. *Úloha univerzít v regionálnom rozvoji*, Košice: Univerzita P. J. Šafárika, 2009 s. 64 – 83
- HARMON, C., OOSTERBEEK, H., WALKER, I. 2003. The returns to education: microeconomics. *Journal of Economic Surveys*, 17, 2, 115-155.
- LAUKO, V., GURŇÁK, D., KRIŽAN, F. 2010. Vybrané aspekty vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva Slovenska v časovo-priestorových súvislostiach. 13th International Colloquium on Regional Sciences, Brno: Masarykova Univerzita, s. 134 – 142
- LAUKO, V. 2006. Transformácia slovenskej geografie, jej dôsledky a problémy. *Acta Facultatis studiorum humanitatis et naturae Universitatis Prešovensis. Prírodné vedy*, Roč. 44. *Folia Geographica* 9. Vývoj, súčasný stav a perspektívy slovenskej geografie v 21. storočí, Prešov: Prešovská univerzita, s. 44 – 55.
- LAUKO, V., GURŇÁK, D., KRIŽAN, F., TOLMÁČI, L. 2011A. Školstvo na Slovensku v kontexte regionálnych disparít. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 200 s., ISBN 978-80-7165-856-6.
- LAUKO, V., GURŇÁK, D., TOLMÁČI, L., KRIŽAN, F. 2011B. Regional preferences of Slovak universities in rural and urban settlements. In *Competitiveness and sustainable development of small towns and rural regions in Europe*. Pilsen: University of West Bohemia, 58-69, ISBN 978-80-261-0096-6.
- THIEM, C. 2009. Thinking through education: the geographies of contemporary education restructuring. *Progress in Human Geography*, 33, 2, 154-173.
- Encyklopédia Slovenska. V. zväzok, Bratislava: SAV, 1981.
- Encyklopédia Slovenska. I. zväzok, Bratislava: SAV, 1985.
- <http://www.unipo.sk/greckokatolicka-teologicka-fakulta/charakteristika>
- <http://www.unipo.sk/informacie-o-univerzite/historia>

SUMMARY

UNIVERSITY OF PREŠOV – POSITION AND SPATIAL IMPACT WITHIN THE SLOVAK PUBLIC UNIVERSITIES

One of the basic elements of post-industrial society is the development of the knowledge economy. Historical development of higher education in Slovakia has more specifics predetermined by the political development of country. Historical development of university education in Slovakia has more specifics which are predetermined by the constitutional development of country. Geographical analysis of higher education in Slovakia cannot be limited to the recent development of a universities network respectively their branches. Geographical analysis of higher education in Slovakia cannot be limited only to the recent development of a universities network respectively their branches. Geographically the most interesting issue is certainly the spatial impact of individual schools which can be expressed through the prism of the attendance regions of its students.

From the results of our research it can be stated that the University of Prešov (despite its relatively short individual competence) has an important position among Slovak universities. It relies mainly on the long-term existence of higher education in Prešov that there existed decades before the formal establishment of the University of Prešov and subscribes to even much older traditions. It is mainly related to long-term existence of higher education in Prešov which has been there decades before the formal establishment of the University of Prešov and subscribes to even much older traditions. Overall, although it cannot be considered that University of Prešov has a strong nationwide impact in terms of attendance regions, but on the other hand, university has built a very strong and irreplaceable position as a significant center of higher education in Eastern Slovakia. This fact is also emphasized by constantly strengthening competition between not only public universities in Slovakia.